

A photograph of a woman with blonde hair and sunglasses on her head, holding a baby in a sunlit garden. The woman is looking down at the baby, who is looking towards the camera. The background is filled with green foliage and sunlight filtering through the leaves.

# Samen leven, Samen bouwen

Sociale visie  
2025–2035

Beste lezer,

Met trots presenteer ik u de sociale visie van de gemeente Alphen aan den Rijn: 'Samen leven, samen bouwen'. Deze titel benadrukt: we bouwen samen aan een samenleving waarin iedereen een fijn en betekenisvol leven kan leiden.

Met veel inwoners van Alphen aan den Rijn gaat het goed, maar er komen ook uitdagingen op ons af. Door vergrijzing wonen er steeds meer ouderen in onze gemeente. Jongeren én ouderen voelen zich vaker eenzaam. De kloof tussen mensen wordt groter en zichtbaarder. En daarbij zijn er minder financiële middelen beschikbaar voor de gemeente en zijn er te weinig mensen om het werk te doen.

Deze uitdagingen gaan we als gemeente aan door te bouwen aan bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven in een gezonde leefomgeving. Door onze energie op die opgaven te richten kunnen we het verschil maken voor onze inwoners.

Dat kunnen we als gemeente niet alleen. Daarom werken we samen met inwoners, organisaties en andere overheden. We zoeken elkaar op, zijn nieuwsgierig, en luisteren naar elkaars ideeën. Deze sociale visie is opgesteld in nauwe samenwerking en gesprek met de raadswerkgroep en maatschappelijke partners. Samen hebben we intensief gesproken over de samenleving die we willen zijn en die we nodig hebben. Ik wil hen bedanken voor hun betrokkenheid en tegelijkertijd iedereen uitnodigen om hierover in gesprek te blijven. Laten we van onze kracht onze macht maken!

Gert-Jan Schotanus

Wethouder Sociaal Domein

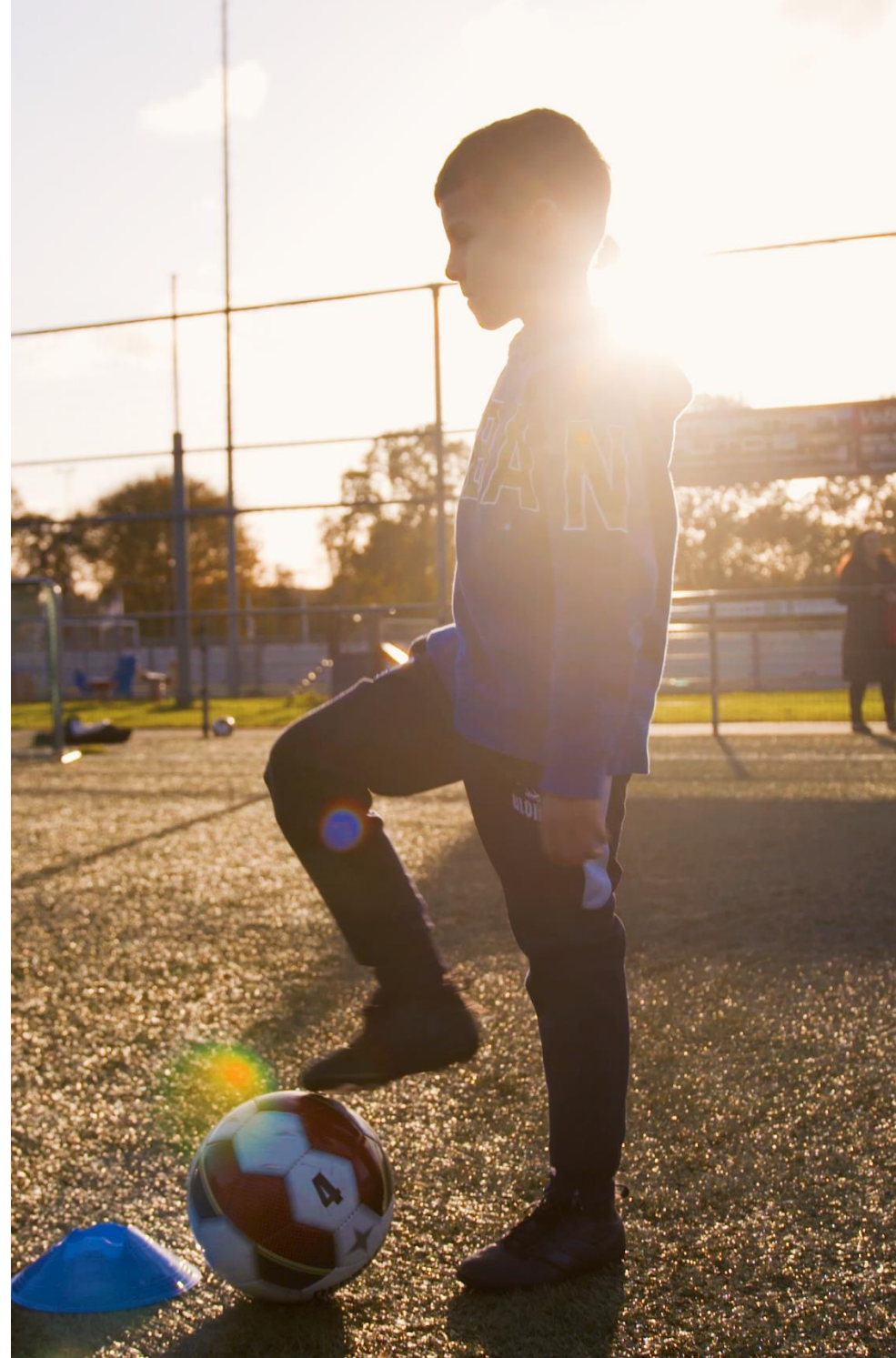


Gert-Jan Schotanus, Wethouder Sociaal Domein



# Inhoudsopgave

|          |                                                     |           |
|----------|-----------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b> | <b>Inleiding</b>                                    | <b>4</b>  |
| 1.1      | Aanleiding                                          | 4         |
| 1.2      | Participatie                                        | 4         |
| 1.3      | Leeswijzer                                          | 4         |
| <b>2</b> | <b>Waar staan we?</b>                               | <b>5</b>  |
| 2.1      | Maatschappelijke ontwikkelingen                     | 5         |
| 2.2      | Beleidsontwikkelingen                               | 7         |
| <b>3</b> | <b>Wat zijn onze keuzes?</b>                        | <b>8</b>  |
| 3.1      | Drie opgaven centraal                               | 8         |
| 3.2      | Onze leidende principes                             | 8         |
| <b>4</b> | <b>Wat gaan we doen?</b>                            | <b>10</b> |
| 4.1      | Bestaanszekerheid                                   | 10        |
| 4.2      | Kansengelijkheid                                    | 12        |
| 4.3      | Gezond leven in een gezonde leefomgeving            | 14        |
| <b>5</b> | <b>Wat betekent dit voor hoe we werken?</b>         | <b>16</b> |
| 5.1      | We denken vanuit de leefwereld van inwoners         | 16        |
| 5.2      | We werken gebiedsgericht                            | 16        |
| 5.3      | We betrekken onze inwoners                          | 16        |
| 5.4      | We zijn flexibel en adaptief                        | 17        |
| 5.5      | We maken toekomstbestendige keuzes                  | 17        |
| 5.6      | We investeren in professionalisering en vakmanschap | 17        |
| <b>6</b> | <b>Hoe werken we samen?</b>                         | <b>18</b> |
| 6.1      | Dit zijn onze kernwaarden                           | 18        |
| 6.2      | Strategisch partnerschap                            | 18        |
| 6.3      | Participeren in (regionale) netwerken               | 19        |
| 6.4      | Samenspel binnen de gemeente                        | 19        |



# 1 Inleiding

## 1.1 Aanleiding

Wat voor gemeente willen wij zijn voor onze inwoners? Hoe gaan we om met toenemende zorgvragen terwijl het personeel en het geld om deze zorg te verlenen afnemen? Hoe zorgen we ervoor dat de inrichting van de buitenruimte uitnodigt tot beweging en ontmoeting? Op dit soort vragen geven we steeds antwoord in het beleid dat we opstellen.

In november 2024 heeft de gemeenteraad de opdracht gegeven om een sociale visie op te stellen. Een visie die niet geldt voor één beleidsterrein, maar voor alles wat we doen en wat het leven van onze inwoners raakt. Binnen het sociaal domein en daarbuiten. Want de keuzes die we maken bij het inrichten van een wijk hebben ook invloed op de gezondheid en het welzijn van onze inwoners.

Deze sociale visie beschrijft onze ambities en de keuzes die we maken om die te realiseren. Dat vraagt iets van de manier waarop we werken. En we realiseren deze ambities niet alleen. Dat doen we samen: met inwoners en organisaties in de gemeente. Daarom is het belangrijk om ook na te denken over hoe we werken: binnen en buiten het gemeentehuis. Ook dat beschrijven we in deze visie.

## 1.2 Participatie

Deze sociale visie is tot stand gekomen door de waardevolle bijdragen van velen. De bijdragen komen grotendeels voort uit alles wat we al doen voor onze inwoners. We starten niet vanaf nul. Belangrijke bijdragen kwamen bijvoorbeeld uit het (inwoners)participatietraject voor de totstandkoming van de Agenda Sociale Basis en de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Ook zijn we in gesprek geweest met gemeentelijke collega's vanuit verschillende domeinen, belangrijke samenwerkingspartners, de Adviesraad Sociaal Domein en de jongerenadviesraad. Ten slotte zijn we intensief opgetrokken met de Raadswerkgroep Sociaal Domein.

## 1.3 Leeswijzer

We starten in het volgende hoofdstuk door te beschrijven welke ontwikkelingen onze aandacht vragen. Maar ook: hoe ziet Alphen aan den Rijn in 2035 eruit waar we trots op kunnen zijn? Vervolgens gaan we in Hoofdstuk 3 in op de keuzes die we daarbij maken. Deze keuzes klinken door in Hoofdstuk 4, waar we verder ingaan op de drie opgaven die we centraal stellen: bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond samenleven. In Hoofdstuk 5 beschrijven we wat dit betekent voor de manier waarop wij als gemeente moeten werken. Ten slotte beschrijven we hoe we samenwerken met onze inwoners en onze maatschappelijk partners.



## 2 Waar staan we?

In het Groene Hart ligt een plek waar alles samenkomt. De gemeente Alphen aan den Rijn, met haar stad en dorpen, is een veerkrachtige en inclusieve plek. Inwoners kijken naar elkaar om en dragen bij aan het eigen welzijn en dat van anderen. In deze sociale visie beschrijven we wat we willen doen om een gemeente te blijven waarin iedereen een fijn en betekenisvol leven kan leiden. Dit hoofdstuk beschrijft waar we staan als gemeente en welke ontwikkelingen onze aandacht vragen.

### 2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Met veel inwoners van de gemeente Alphen aan den Rijn gaat het goed. Onze inwoners behoren tot de gelukkigste inwoners van Nederland. Dit komt door de goede ligging en de bereidheid van mensen om naar elkaar om te kijken. Alphen aan den Rijn is met ruim 115.000 inwoners een grote gemeente. Toch behouden we ook ons dorpse karakter. We pakken dingen samen op en helpen elkaar. De lijnen tussen inwoners en organisaties zijn kort. Dit is waardevol en willen we blijven koesteren.

Maar onze samenleving is ook volop in beweging. De wereld om ons heen verandert snel. Dit heeft dagelijks invloed op ons dagelijks leven en werk. Dan gaat het over moeite hebben om een woning te vinden en het ervaren van prestatiedruk. Het gaat ook over personeelstekorten, onrust in de wereld, een onzekere economie en technische ontwikkelingen.

### Alphen aan den Rijn is een groeigemeente

Onze gemeente groeit. Allereerst vanwege het aantal nieuwe woningen dat gebouwd wordt. Tot 2040 worden er 15.000 woningen bijgebouwd, waarvan 5.500 in een nieuwe wijk, de Gnephoek. Daarmee groeien we toe naar een gemeente van 140.000 inwoners. Daarnaast zien we een toename van nieuwkomers. In 2025 is er een asielzoekerscentrum geopend in Alphen aan den Rijn. Ook vangen we Oekraïense vluchtelingen op. We houden er rekening mee dat een deel van de Oekraïners in Alphen aan den Rijn zullen blijven wonen. De groei van onze gemeente biedt mooie kansen voor de lokale economie, arbeidsmarkt en diversiteit van onze samenleving. Tegelijkertijd brengt dit ook uitdagingen met zich mee. Er moeten nieuwe onderlinge verbindingen ontstaan om een sterke samenleving te blijven vormen. Er kan ook meer behoefte zijn aan voorzieningen. Bijvoorbeeld op het gebied van ontspannen, ontmoeten, onderwijs, zorg en ondersteuning.



## Verschillen tussen inwoners groeien, en er is behoefte aan verbinding

De afstand tussen groepen inwoners wordt steeds groter. Mensen met een theoretische opleiding, voldoende en voorspelbaar inkomen, en een goede gezondheid zijn vaak positief over hun leven. Mensen met een laag inkomen, een slechtere gezondheid en een tekort aan hulpbronnen kunnen minder goed meedoen in de samenleving. Doordat de onderlinge verschillen groeien, is er minder vertrouwen in elkaar en de overheid. Organisaties merken dat het daardoor steeds lastiger wordt om inwoners te bereiken en te helpen.

Tegelijkertijd zien we dat er juist behoefte is aan ontmoeting en contact. Mensen willen betekenisvolle relaties opbouwen. Bijvoorbeeld om hun leven meer kleur te geven of om eenzaamheid te doorbreken. Een sociaal weerbare samenleving is een samenleving met sterke verbindingen.



## Ondersteuningsvragen nemen toe

We zien dat onze inwoners steeds vaker een beroep doen op ondersteuning. Door verschillende oorzaken zal deze toename de komende jaren doorzetten:

- **De vergrijzing neemt toe.** Het aantal ouderen boven de 75 jaar groeit. Op dit moment is 9,3% van onze inwoners ouder dan 75. Tot 2040 neemt dit toe met 60%.
- **Niet iedereen kan mee in de complexe samenleving.** De overheid doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, maar de samenleving is voor sommige mensen te complex geworden. De regels van de samenleving zijn moeilijker geworden en een grote groep mensen mist basisvaardigheden als lezen, rekenen en het gebruiken van een computer of smartphone.
- **De verwachtingen van de zorg zijn hoog.** De afgelopen decennia hebben inwoners verwachtingen gekregen als het gaat over het krijgen van professionele zorg. Medische zorg en jeugd- en ouderenzorg waren altijd voldoende beschikbaar en inwoners werden steeds mondiger in hun beroep op die zorg. Maar er is steeds minder personeel beschikbaar, waardoor het niet meer mogelijk is om aan die oude verwachtingen te voldoen. Maatschappelijke partners ervaren dat veel problemen moeilijker gemaakt worden dan ze misschien zijn, doordat zoveel mensen een groot beroep doen op de zorg.
- **De mentale gezondheid staat onder druk.** De mentale gezondheid van veel inwoners staat onder druk. De druk om te presteren is voor jongeren bijvoorbeeld erg hoog, en steeds meer inwoners ervaren druk door mantelzorgtaken.



- **De woningnood is hoog.** Door krapte op de woningmarkt is een dak boven het hoofd niet vanzelfsprekend. We zien een stijging van het aantal inwoners zonder vaste woon- of verblijfplek. Het aandeel jongeren hierin is groot. Zonder vaste verblijfplek bestaat er een groter risico op problemen, of dat problemen ontstaan of verergeren. Bijvoorbeeld omdat jongeren langer bij hun ouders moeten wonen.
- **Er is meer bestaansonzekerheid.** Aanhoudende prijsstijgingen zorgen bij een groeiend aantal inwoners, organisaties en verenigingen voor financiële zorgen.
- **Werk vinden en houden is lastig voor kwetsbare groepen.** Flexibele vormen van werk, waaronder contracten die kortdurend zijn, maken het voor inwoners die zich in een kwetsbare situatie bevinden lastig om werk te vinden en behouden.

Daarnaast zien we dat het aantal inwoners met problemen op verschillende leefgebieden groeit. Niet alleen het aantal ondersteuningsvragen neemt hierdoor toe. Er is ook meer tijd nodig om inwoners te helpen.



## 2.2 Beleidsontwikkelingen

Naast maatschappelijke ontwikkelingen zijn er ook ontwikkelingen in wet- en regelgeving die onze aandacht vragen. Op de eerste plaats staan de gemeentelijke financiën onder druk. Dit heeft vooral te maken met toenemende zorgvragen. Ook zien we dat de rijksbijdragen aan de gemeenten onzeker zijn. Die bijdragen schommelen, en gedeelten van die bijdragen zijn tijdelijk. De organisaties die voor de gemeente ondersteuning en zorg aan inwoners leveren, hebben daarnaast te maken met loonstijgingen. Die worden niet gecompenseerd door het Rijk.

Daarnaast heeft het Rijk een aantal ontwikkelingen in gang gezet die langdurige gevolgen hebben. Zo moet het Integraal Zorgakkoord de zorg kwalitatief, toegankelijk en betaalbaar houden. Het gevolg van dit akkoord is dat er binnen het gemeentelijk domein meer ondersteuning gevraagd zal worden. De Hervormingsagenda Jeugd gaat over de houdbaarheid van het jeugdstelsel en de kwaliteit van de jeugdzorg. De ondersteuning van jongeren moet passend en betaalbaar blijven: dat vraagt om inspanning van de gemeente en partners. De Participatiewet in Balans, een aanpassing van de Participatiewet uit 2015, zorgt ervoor dat gemeenten op een andere manier moeten omgaan met de groep inwoners met een arbeidsbeperking.

Veel van deze beleidsontwikkelingen hebben een vergelijkbaar doel: het inrichten van een stevige sociale basis. Zo kunnen grote problemen en zware zorg(vragen) voorkomen worden.

Al deze maatschappelijke ontwikkelingen en beleidsontwikkelingen doen een beroep op ons als gemeente. Het is belangrijk hier een goed antwoord op te hebben.

### 3 Wat zijn onze keuzes?

We werken met een duidelijk toekomstbeeld voor 2035.

*In 2035 is de gemeente Alphen aan den Rijn een plek waar iedereen zichzelf kan zijn, zichzelf kan ontwikkelen en mee kan doen. Een plek waar we naar elkaar omkijken en voor elkaar zorgen.*

Dit hoofdstuk beschrijft welke keuzes we maken om dat toekomstbeeld dichterbij te brengen.

### 3.1 Drie opgaven centraal

We kiezen ervoor drie opgaven centraal te stellen: bestaanszekerheid, kansengelijkheid, en gezond leven in een gezonde leefomgeving.

Deze opgaven staan niet los van elkaar: ze beïnvloeden elkaar, hebben met elkaar te maken. Mensen voor wie het bestaan zeker(er) is, zijn gezonder en hebben meer kansen. Kinderen die een goed ontbijt krijgen, leren beter op school. Wie geen vaste woonplek heeft, kan moeilijk werken aan zijn gezondheid. En zonder betaalbare woningen in een gezonde leefomgeving blijven de kansen op een lang en gezond leven verschillen. Zo kunnen problemen zich opstapelen. Als dat gebeurt raken mensen steeds verder van de samenleving verwijderd.

Wij willen deze drie opgaven in samenhang aanpakken. Zo zorgen we ervoor dat mensen niet aan de rand van de samenleving belanden, maar juist terug kunnen naar het midden. Zelf waar het kan, samen waar dat kan, en door inzet in de sociale basis of professionals waar dat moet. We willen dat iedereen een fijn en waardevol leven kan leiden. Want iedereen telt mee.



### 3.2 Onze leidende principes

Bij onze aanpak hebben we vijf leidende principes. Telkens wanneer we de komende jaren keuzes moeten maken, toetsen we die keuzes aan deze principes.

## We versterken de veerkracht van de samenleving

We versterken de veerkracht van de samenleving door in te zetten op samenredzaamheid. We willen bereiken dat inwoners hun eigen leven kunnen leiden op een manier die bij hen past. En dat zij betrokken zijn bij elkaar en van (levens)belang kunnen zijn voor elkaar. Inwoners worden daarom gestimuleerd om iets te betekenen voor een ander ook in lastige omstandigheden. Als gemeente ondersteunen we de samenleving hierbij door de sociale basis te versterken.



De sociale basis bestaat uit alle formele en informele structuren en verbindingen die er samen voor zorgen dat inwoners verantwoordelijkheid kunnen dragen voor zichzelf en voor elkaar. Zo zorgen we er samen voor dat we problemen vroeg kunnen signaleren en voorkomen we dat deze groter worden.

### **Bestaanszekerheid is het fundament voor gelijke kansen en gezond leven**

Bestaanszekerheid is de noodzakelijke basis voor onze ambities: een woning, voldoende inkomen en de mogelijkheid om mee te doen voor al onze inwoners. Die zekerheid is het fundament voor een kansrijk en gezond leven. Daarom kiezen we ervoor om prioriteit te geven aan bestaanszekerheid.

### **We laten in alles wat we doen het belang van gezondheid voorgaan**

We werken in alles wat we doen aan de verbetering en bescherming van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners.

Ook in het fysieke domein, als het bijvoorbeeld gaat over de manier waarop we omgaan met de openbare ruimte, weegt het belang van gezondheid zwaarder dan het economische belang.

### **We investeren ongelijk voor gelijke kansen**

Omdat we weten dat veel problemen vaker voorkomen in bepaalde groepen en wijken, investeren we ongelijk voor gelijke kansen. Dat betekent dat we niet overal evenveel investeren: we investeren meer in de dorpen, wijken en kernen waar dat harder nodig is om impact te maken. Dat kan er ook toe leiden dat we in andere wijken minder investeren, als het daar al goed gaat.

### **We benaderen inwoners vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid, en kijken naar wat wél kan**

We kiezen er bewust voor inwoners vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid te benaderen. Zo maken we regelingen toegankelijk, luisteren we naar de ideeën van inwoners en denken mee bij initiatieven. We werken vanuit de leefwereld van inwoners en kijken naar wat wél kan.



# 4 Wat gaan we doen?

Onze focus ligt op de drie opgaven bestaanszekerheid, kansengelijkheid, en gezond leven in een gezonde omgeving. Dit hoofdstuk werkt uit wat we willen bereiken en wat daarvoor nodig is.

## 4.1 Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid betekent dat je een stabiele basis hebt. Je kunt 's avonds in een bed stappen in je eigen huis, hoeft niet bang te zijn dat morgen alles wegvalt en je hebt genoeg geld om van te kunnen leven. We zien bestaanszekerheid als het fundament voor een gezond en kansrijk leven. Als gemeente geven we daarom prioriteit aan bestaanszekerheid. Dat betekent dat we ons ervoor inspannen dat inwoners een dak boven hun hoofd hebben, financieel gezond zijn en mee kunnen doen in de samenleving.

### Vóór alles: een dak boven je hoofd

We willen vóór alles dat inwoners een dak boven het hoofd hebben en houden, ook als zij zorg en ondersteuning nodig hebben. Huisvesting is voor inwoners de eerste stap naar bestaanszekerheid. Daarom:

- **Bouwen we aan een inclusief aanbod voor iedere doelgroep en levensfase.** We zien dat de woningmarkt op slot zit: starters komen moeilijk aan een woning en senioren stromen moeilijk door uit hun eengezinswoning. We spannen ons in om te bouwen voor alle doelgroepen. Meer toegankelijke, betaalbare en multifunctionele koop- en huurwoningen voor ouderen, starters, jonge gezinnen en bijzondere doelgroepen. Daarvoor is het ook nodig dat we aandacht hebben voor het vergroten van de veerkracht en sociale samenhang in de samenleving.

## We willen dat inwoners financieel gezond zijn

We willen dat inwoners van Alphen aan den Rijn financieel gezond zijn en een voorspelbaar en voldoende inkomen hebben. Daarom:

- **Besteden we veel aandacht aan het voorkomen van schulden en het versterken van de financiële weerbaarheid.** We weten het snel als inwoners in de problemen komen. Zo kunnen we hen vroeg wijzen op mogelijkheden voor ondersteuning.
- **Zorgen we voor toegankelijke minimavoorzieningen voor wie dat nodig heeft.** Gemeentelijke regelingen maken we makkelijk en toegankelijk. Zo weten inwoners waar ze recht op hebben en belasten we ze niet onnodig met vragen of ingewikkelde formulieren.
- **Benaderen we iedereen vanuit vertrouwen.** Dat past bij wie we als overheid willen zijn: een veilige plek en een luisterend oor voor onze inwoners. Vanuit die basis bouwen we met onze inwoners aan een nieuw perspectief, waarin mensen (financieel) zelfredzaam zijn. We geloven erin dat het vertrouwen in de overheid op deze manier hersteld wordt en werken daar hard voor.







## Iedereen telt en doet mee

Iedereen in Alphen aan den Rijn telt en doet volwaardig mee. Of je nu werkt of niet. We hebben daarbij aandacht voor wat mensen kunnen, maar ook voor wat ze niet (meer) kunnen. Daarom:

- **Geven we iedereen de kans en motiveren hen om een betrokken bijdrage te leveren.** Iedereen die dat kan heeft een baan, vrijwilligerswerk, mantelzorg of een andere vorm van dagbesteding. Als dat nodig is, ondersteunen we inwoners daarbij. Bijvoorbeeld door samen te zoeken naar een passende werkplek, dagbesteding of opleiding. Daarbij is oog voor het talent en de mogelijkheden van al onze inwoners, ongeacht hun achtergrond of context. We helpen inwoners om hindernissen weg te nemen en gaan bij onze ondersteuning uit van iemands kennis, ervaring, mogelijkheden en groeipotentie. We bieden maatwerk en durven daarbij voorop te lopen en buiten de gebaande paden te treden. Daarbij werken we actief en intensief samen met het onderwijs, het Alphense bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Ook geven we zelf als overheid het goede voorbeeld door voor deze doelgroep te zoeken naar kansrijke rollen in onze eigen organisatie. Zo dragen we bij aan een toekomstbestendige economie, samenleving en overheid.
- **Ondersteunen we inwoners om ook volwaardig deel te nemen aan de samenleving.** Toegang tot sociale activiteiten zoals sport en cultuur is voor iedereen belangrijk. We zorgen voor extra ondersteuning voor mensen met een laag besteedbaar inkomen, zodat ze kunnen deelnemen aan activiteiten. Opgroeien in armoede mag kinderen niet belemmeren in hun ontwikkeling. Daarom bieden we extra ondersteuning aan kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, zodat ook zij mee kunnen doen op school, aan sport en aan cultuur.



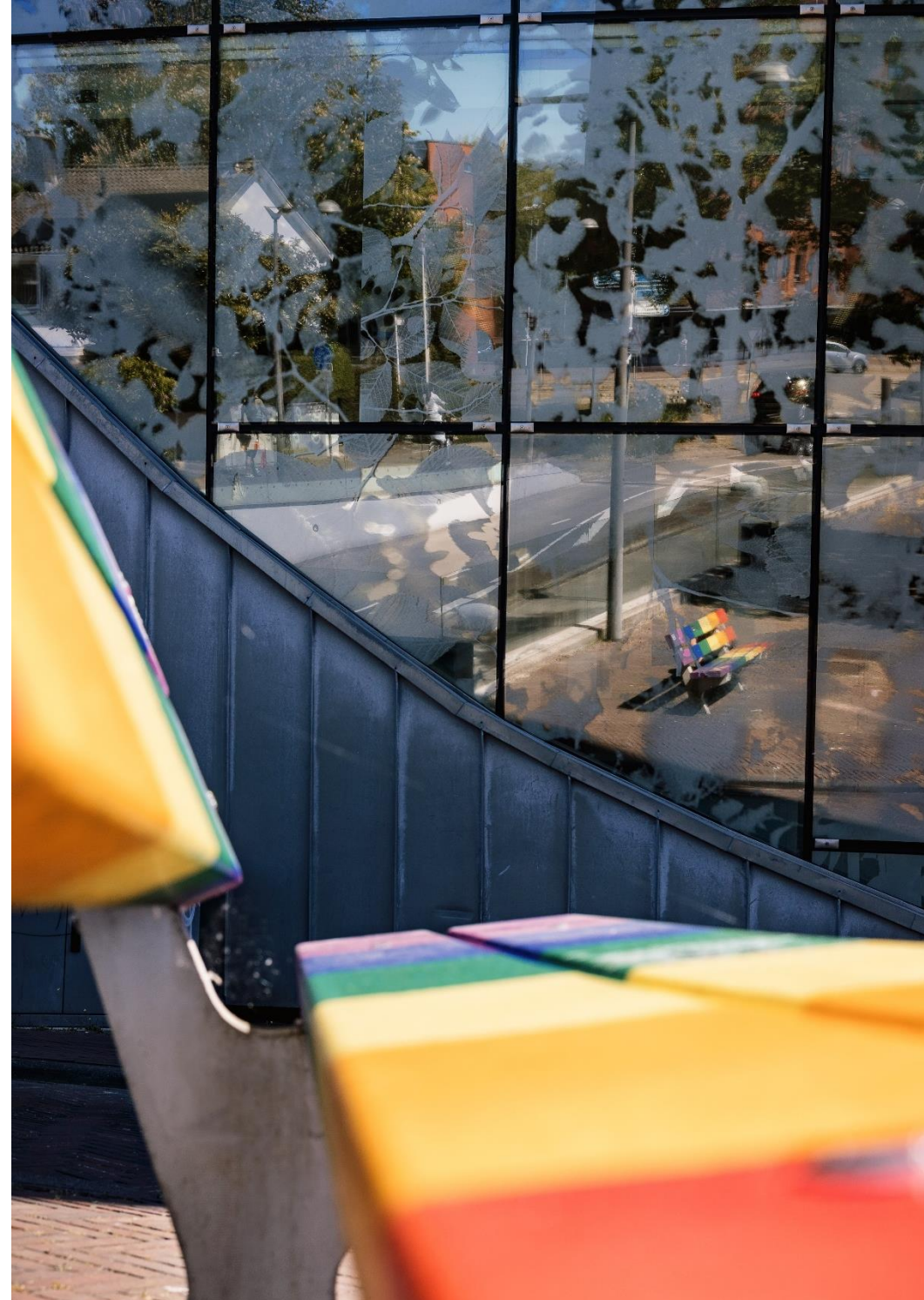
## 4.2 Kansengelijkheid

Kansengelijkheid betekent dat iedere inwoner gelijke kansen heeft op een gezond en waardig leven. Maar we hebben in het leven niet alles in de hand. Externe omstandigheden en gebeurtenissen hebben grote invloed op onze mogelijkheden in het leven. In onze gemeente mogen je kansen niet afhankelijk zijn van je achtergrond, de plek waar je wieg staat, de financiële situatie van je ouders, hoe je eruitziet, hoe je je identificeert, wat je gelooft of iets anders wat je situatie bepaalt. Dit betekent dat we zorgen voor een sterke, gezonde, veilige en veerkrachtige basis. Ook zorgen we ervoor dat inwoners dichtbij en laagdrempelig hulp kunnen vinden.

### Gelijke kansen door een sterke, gezonde, veilige en veerkrachtige basis

Iedereen heeft het recht op gelijke kansen in het leven. Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen die opgroeien in Alphen aan den Rijn zich gezond, veilig en veerkrachtig kunnen ontwikkelen en op hun eigen wijze hun talenten kunnen ontplooiën. Het bieden van gelijke kansen gaat ook over investeren in de ontwikkeling van alle groepen inwoners die om verschillende redenen niet dezelfde kansen hebben. Door bijvoorbeeld iemands seksuele geaardheid, handicap, culturele, sociale of economische achtergrond en iemands sociale of fysieke omgeving. Daarom:

- **Geven we kinderen de steun die nodig is om zich te ontwikkelen.** Ouders, verenigingen en (educatieve) voorzieningen vormen samen een community rond het kind. We werken daarin nauw samen met onze partners in bijvoorbeeld het onderwijs, de opvang, de zorg en de sociale basis. En we dragen bij aan een goede samenwerking tussen deze partners. In het bijzonder hebben we aandacht voor een kansrijke start voor alle kinderen. We weten dat juist de eerste 1000 dagen, vanaf 10 maanden voor de geboorte tot ongeveer 2 jaar, voor kinderen cruciaal zijn.





- **Is onderwijs een essentieel onderdeel van de basis.** We zien dat onderwijs een groot oplossend vermogen heeft. Kinderen brengen veel tijd op school door en krijgen daar hulp bij uitdagingen in hun leven. Inclusief onderwijs, met ruimte voor ieder kind, is dus een onmisbaar onderdeel van de basis. We werken samen met het onderwijs om die basis te versterken. We geven extra aandacht aan kinderen die dreigen uit te vallen en aan ‘thuiszitters’ die de stabiele basis van het onderwijs missen.
- **Investeren we ongelijk voor gelijke kansen.** We investeren extra in wijken en doelgroepen waar gelijke kansen niet vanzelfsprekend zijn. We zorgen voor een basisniveau van voorzieningen in de hele gemeente. In de wijken die we prioriteit geven, zorgen we voor een hoger niveau van (collectieve en educatieve) voorzieningen. Bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, opvang, wonen, werk en een gezonde leefomgeving. Maar het gaat ook over voorzieningen voor mensen met een chronische ziekte of beperking. Bij gebiedsontwikkeling vragen we hier ook bij onze partners nadrukkelijk aandacht voor.
- **Zetten we ons – met partners – in voor een inclusieve samenleving waarin iedereen zich fijn en veilig voelt.** Dit betekent dat we voorkomen dat jongeren afglijden naar crimineel gedrag en werken we samen rondom personen met onbegrepen gedrag. Daarnaast zetten we ons als Regenbooggemeente in om inclusiviteit te bevorderen en discriminatie, uitsluiting, intolerantie en onveiligheid tegen te gaan.

### Inwoners vinden ondersteuning zo dichtbij mogelijk

Als inwoners ondersteuning nodig hebben, vinden ze die zo dichtbij mogelijk. Daarom:

- **Faciliteren en versterken we in de eerste plaats het netwerk.** Het sociale netwerk rondom een inwoner is een veilige basis om hulp te vragen,

om op terug te vallen en veerkracht uit te halen. Ook kijken we wat het informele netwerk voor een inwoner kan betekenen. Bijvoorbeeld de buurt, vrijwilligers, verenigingen, culturele- en welzijnsorganisaties, scholen en geloofsgemeenschappen.

- **Zetten we sterk in op preventie.** Door signalen vroeg te herkennen en passende hulp te bieden, voorkomen we dat kleine zorgen uitgroeien tot grote problemen.
- **Zetten we professionele hulp in als het netwerk er niet uitkomt.** We verbinden deskundige professionals aan de belangrijke plaatsen waar hulpvragen gesteld worden. Voor jongeren en hun ouders zijn dat bijvoorbeeld scholen. Zo versterken en ondersteunen we samen het netwerk rond ouders en kinderen. Indien nodig wordt het netwerk verstevigd met professionele ondersteuning vanuit het gemeentelijk sociaal domein of in samenwerking met onze partners in de zorg. Ondersteuning is altijd gericht op voorkomen, duurzaam oplossen en normaliseren. Ons motto bij ondersteuning is: ‘zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig’. Daarbij hebben we ook aandacht voor inwoners die juist geen hulpvraag (durven te) stellen, die een stevig vangnet nodig hebben, of bij wie de veiligheid in het geding is.





### 4.3 Gezond leven in een gezonde leefomgeving

De opgave gezond leven in een gezonde leefomgeving betekent dat we werken aan een samenleving waarin iedere inwoner gezond opgroeit, woont en werkt. We combineren in deze opgave bewust een gezonde leefstijl met een gezonde leefomgeving. We werken vanuit het principe van 'positieve gezondheid'. Daarmee benadrukken we het belang van veerkracht, de eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl en denken vanuit wat wél kan.

We zien voor de gemeente twee rollen. We hebben een beschermende rol: wij willen ervoor zorgen dat de omgeving waar Alphenaren wonen geen onnodige schade toebrengt aan de gezondheid van haar inwoners. We hebben ook een bevorderende rol: we vergroten het bewustzijn rond gezonde keuzes en willen ervoor zorgen dat die keuze de gemakkelijkste is.

#### Gezonde leefstijl

We willen een gezonde leefstijl voor onze inwoners stimuleren. Een gezonde leefstijl voorkomt gezondheidsproblemen. Daarom:

- **Stimuleren we gezonde keuzes.** Waar mogelijk willen we onze inwoners helpen om gezonde keuzes te maken. Daarvoor is het nodig dat zij zich bewust zijn van de gezondheidsrisico's van bijvoorbeeld roken en ongezond voedsel. We communiceren daarover naar inwoners, ouders en scholen. We spannen ons ook in om gezonde keuzes gemakkelijker te maken.
- **Zetten we in met partners op vitaliteit.** We werken samen met onze partners om meer inwoners te betrekken bij een gezonde leefstijl.



## Iedereen woont in een groene en gezonde wijk

We willen dat de omgeving waarin onze inwoners wonen, werken, leren en ontspannen actief bijdraagt aan hun gezondheid en welzijn. De bevolkingsgroei en krapte op de woningmarkt leiden ertoe dat er meer inwoners op minder vierkante meters wonen. Dat vergroot de behoefte aan een leefomgeving waar ruimte, rust, en ontmoeting mogelijk zijn. Een gezonde leefomgeving nodigt uit om te verblijven, te bewegen en te ontmoeten. Ook zonder directe betrokkenheid van de gemeente. Daarom:

- **Is gezondheid de basis voor iedere gebiedsontwikkeling.** Een gezonde leefomgeving helpt bij het voorkomen van ziekte en het vergroten van welzijn. We moeten anders gaan denken over de inrichting van de leefomgeving. Bij de (her)ontwikkeling van bestaande bouw en nieuwbouw stellen we gezondheid centraal. Bij het ontwerpen van een wijk of buurt kijken we bijvoorbeeld eerst naar wat goed is voor de mensen die er gaan wonen. Denk bijvoorbeeld aan genoeg groen en schone lucht. We kijken dus niet alleen naar de meest efficiënte of op papier logische manier om de ruimte in te delen, maar wegen daarbij ook de voor- en nadelen voor de inwoners zo goed mogelijk mee. Zo geven we gezondheid prioriteit in onze keuzes voor de omgeving.
- **Mengen we het woningaanbod op buurtniveau.** We willen dat iedereen in een gezonde wijk woont. Vaak wonen inwoners die wonen in een sociale huurwoning in een wijk met een minder gezonde leefomgeving. Dat willen we veranderen. Om de kanselijkheid te bevorderen, mengen we het woningaanbod op buurtniveau. Zo zetten we met onze partners (zoals woningcorporaties) in op een gemengde wijk.

## We versterken dorpen, wijken en kernen

Onze dorpen, wijken en kernen zijn belangrijk voor de veerkracht van de samenleving en gezondheid van onze inwoners.



Daarom:

- **Ondersteunen we de sociale basis.** Onze inwoners laten de sociale basis ontstaan en onderhouden deze. Wij sluiten aan bij wat inwoners doen, door de sociale basis te ondersteunen. Dat doen we bijvoorbeeld door zichtbare, toegankelijke en laagdrempelige ontmoetingsplekken te maken. Ook investeren we in andere voorzieningen die ontmoeten en omzien naar elkaar mogelijk maken, en die passen bij de behoeften van verschillende groepen inwoners. Dan gaat het om sociale activiteiten, talentontwikkeling door middel van kunst en cultuur, en sportactiviteiten.
- **Investeren we in voldoende voorzieningen in (nieuwe) wijken.** De gemeente Alphen aan den Rijn is op weg naar 140.000 inwoners. Met deze groei is het cruciaal dat in (nieuwe) wijken de voorzieningen die nodig zijn om te wonen, ontmoeten, bewegen en ontwikkelen aanwezig zijn.

# 5 Wat betekent dit voor hoe we werken?

Om onze ambities op het gebied van bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven zo goed mogelijk waar te maken, kijken we goed naar de manier waarop we werken, en veranderen we die waar dat nodig is. Hoe kijken we naar vraagstukken? Hoe staan we als gemeente in verbinding met onze inwoners? Hoe richten we onze organisatie in?

## 5.1 We denken vanuit de leefwereld van inwoners

Voor ons als gemeente gaat het sociaal domein over jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, welzijn, preventie, schuldhulpverlening, sport, cultuur en nog duizend-en-één dingen. Maar voor onze inwoners gaat het erover dat zij een leven kunnen leiden dat fijn en betekenisvol is. Om echt van waarde te zijn, denken en werken we vanuit de leefwereld van onze inwoners. Dat vraagt flexibele en slimme samenwerking in het brede sociale domein en daarbuiten: van ondersteuning, welzijn, onderwijs, sport en cultuur tot veiligheid en het inrichten van de openbare ruimte.

## 5.2 We werken gebiedsgericht

Onze dorpen, wijken en kernen zijn divers. Daarom kiezen we ervoor om gebiedsgericht te werken. Dit betekent allereerst dat we goed luisteren naar signalen uit de wijken en dat we door middel van data zicht hebben op de problematiek die in dorpen, wijken en kernen speelt. Op basis daarvan bepalen we onze inzet in de wijk of kern.

## 5.3 We betrekken onze inwoners

We vinden het belangrijk dat onze inzet aansluit bij wat nodig is in de samenleving. Daarom betrekken we inwoners op een passende manier bij het vormgeven en uitvoeren van beleid. Vanuit de gemeente zoeken we actief naar verbinding met verschillende bevolkingsgroepen, zoeken we draagvlak en stellen we inwoners zo goed mogelijk in staat om een positieve rol te spelen in hun omgeving.







## 5.4 We zijn flexibel en adaptief

De samenleving is continu in beweging. Als gemeente zijn we in staat om hierin mee te bewegen. Dit vraagt om een adaptieve en flexibele werkwijze binnen de gemeente.

## 5.5 We maken toekomstbestendige keuzes

Financiële en personele tekorten zetten de houdbaarheid van zorg en ondersteuning onder druk. Zowel bij ons als gemeente, als bij onze maatschappelijke partners. We kiezen ervoor om gericht te investeren, ook als het effect pas op de lange termijn zichtbaar wordt. Bij de keuzes over middelen en personeel houden we het langetermijnperspectief in het oog.

## 5.6 We investeren in professionalisering en vakmanschap

De snelle groei van de gemeente Alphen aan den Rijn stelt nieuwe eisen aan onze gemeentelijke organisatie. Om een goede en betrouwbare partner te zijn en te blijven voor inwoners en maatschappelijk partners is het belangrijk dat we investeren in onze organisatie. Dan gaat het om samenhang in ons beleid, heldere werkprocessen, passende ICT-systemen en de beschikbaarheid van de juiste informatie. Daarnaast gaat het ook over het vakmanschap van professionals. De betrouwbaarheid die we als gemeente naar de buitenwereld willen uitstralen en het vertrouwen dat we willen geven aan inwoners moeten zich ook vertalen naar de manier waarop we binnen de gemeente samenwerken.

# 6 Hoe werken we samen?

We werken samen met allerlei partijen in onze samenleving om de ambities rondom bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven zo goed mogelijk waar te maken. Van inwoners, vrijwilligers, verenigingen en gemeenschappen tot huisartsen, woningcorporaties en de politie. In dit hoofdstuk beschrijven we vanuit welke waarden we werken en hoe we ons verhouden tot onze inwoners en onze maatschappelijke partners.

## 6.1 Dit zijn onze kernwaarden

De volgende kernwaarden bepalen hoe we ons opstellen als gemeente.

### Betrouwbaar

We werken samen met inwoners, organisaties en ondernemers vanuit het besef dat we alleen in samenwerking maatschappelijke doelen kunnen bereiken. Dit betekent dat we naast inwoners en partners staan, en aansluiten bij hun behoeften en autonomie. Daarbij zijn we professioneel, deskundig, consistent en voorspelbaar in de samenwerking.

### Betrokken

We hebben oog voor de persoonlijke situatie van onze inwoners en de uitvoeringspraktijk van professionals. Daarom luisteren we naar onze inwoners en professionals. Zij weten het beste wat ze nodig hebben in hun leven en bij hun werk. Dit betekent dat we zichtbaar en toegankelijk zijn om deze signalen te ontvangen, begrip hebben voor de knelpunten waar zij tegenaan lopen en hier actief mee aan de slag gaan.

### Bevlogen

We streven er altijd naar om te doen wat nodig is om tot duurzame oplossingen te komen voor onze inwoners. Nieuwsgierig en creatief zoeken we voortdurend naar nieuwe wegen om resultaten te boeken. We durven daarbij voorop te lopen of buiten de gebaande paden te treden.

## 6.2 Strategisch partnerschap

Inwoners, ondernemers, organisaties en instellingen maken samen het verschil. We stellen ons als gemeente op binnen het netwerk dat zich inzet voor onze inwoners en zoeken voortdurend de samenwerking op. We werken samen op basis van gelijkwaardigheid. Dat betekent dat we vertrouwen op de expertise van al onze partners in de samenleving. We betrekken onze partners bij alle stappen om duurzame oplossingen voor maatschappelijke opgaven te vinden. Daarin stellen we als gemeente kaders en laten we de uitvoering over aan onze partners. Strategisch partnerschap ontstaat bij het gesprek over deze kaders en de invulling daarvan. We kijken steeds goed naar onze rol en voeren ook hierover het gesprek met onze partners.





## 6.3 Participeren in (regionale) netwerken

Samen met andere gemeenten en belangenorganisaties zijn we beter in staat om grote sociale opgaven het hoofd te bieden. Wij kunnen niet zonder de regio en de regio kan niet zonder ons. Aan de ene kant zijn we een grote gemeente, en aan de andere kant hebben we korte lijnen. Daardoor kunnen we flexibel en vernieuwend zijn. Door plaats te nemen in relevante (sub)regionale en landelijke netwerken kunnen we lokaal snel de goede stappen zetten voor onze inwoners. Deze netwerken bieden ons daarnaast de kans om beleid te kunnen beïnvloeden, wat onze doelstellingen ook weer ten goede komt.

We nemen als gemeente de rol en verantwoordelijkheid die past bij een gemeente die groeit naar 140.000 inwoners. Dit betekent dat we zichtbaar en actief zijn, laten zien wat we te bieden hebben, en niet schromen om verantwoordelijkheid te nemen voor vraagstukken in de regio.

## 6.4 Samenspel binnen de gemeente

Om onze ambities te realiseren, is ook een goed samenspel binnen de gemeente nodig. In nieuw beleid is (de noodzaak tot) goed samenspel leidend. Politiek, bestuur en organisatie laten gezamenlijk deze visie leidend zijn in nieuw beleid. Politiek, bestuur, gemeenteraad en college voeren samen het gesprek over de gestelde doelen, ontwikkelingen en strategische keuzes. De gemeenteraad is kaderstellend. Het bestuur geeft op zijn beurt kaders aan de ambtelijke organisatie. De organisatie geeft vanuit deskundigheid en ambtelijk vakmanschap uitvoering aan die kaders.





**Gemeente Alphen aan den Rijn**

**Stadhuisplein 1**

**Postbus 13**

**2400 AA Alphen aan den Rijn**

**Telefoon 14 0172**

**[gemeente@alphenaandenrijn.nl](mailto:gemeente@alphenaandenrijn.nl)**

**[www.alphenaandenrijn.nl](http://www.alphenaandenrijn.nl)**